

Skogsnäringens betydelse för välfärden

Sammanfattning

I den här rapporten belyser Industriarbetsgivarna skogsnäringens betydelse för välfärden. Hur betydelsefull en bransch eller industri är för ett land beror bland annat på hur stort produktions- och exportvärde som skapas och hur många som sysselsätts. Dess regionala betydelse och bidrag till en balanserad utveckling i landet är också av vikt. En aspekt som fått en allt större betydelse över tid är branschens roll i att uppnå olika miljö- och klimatmål samt FN:s 17 mål för hållbar utveckling i Agenda 2030. Under det gångna året har det varit ett ökat fokus på om verksamheter är samhällsviktiga och i vilken utsträckning ett land är självförsörjande på viktiga produkter och tjänster.

Utifrån dessa aspekter är det tydligt att skogsnäringen sammantaget har en stor betydelse för Sverige. Till skogsnäringen räknar vi förutom trävaru-, massa- och pappersindustrin även in skogsbruket. Bland annat **sysselsätter** skogsnäringen omkring 115 000¹ personer, vilket är drygt 2 procent av antalet sysselsatta i hela ekonomin. Flest antal sysselsätts av massa- och pappersindustrin.

Av de totalt 115 000 sysselsatta är cirka 40 000 *direkt* sysselsatta och 75 000 *indirekt* sysselsatta. De direkt sysselsatta är de personer som arbetar med den faktiska slutproduktionen av skogsnäringens produkter, det sista steget i förädlingskedjan. De indirekt sysselsatta är de personer som möjliggör slutproduktionen genom att leverera insatsvaror och insatstjänster till företag i skogsnäringen som står för slutproduktionen. De indirekt sysselsatta är alltså

Skogsnäringens betydelse för välfärden är framtagen av Industriarbetsgivarna och Skogsindustrierna, författad av Kerstin Hallsten och Tor Desax. Rapporten utgör en del av en serie rapporter om basindustrins betydelse för det svenska samhället.

Industriarbetsgivarna är arbetsgivarorganisationen för stål-, metall-, gruv-, massa-, pappers-, sågverks-, byggnadsämnes- och buteljglasindustri samt svetsmekanisk industri. Industriarbetsgivarna företräder nära 1 000 medlemsföretag med cirka 90 000 anställda. **Skogsindustrierna** företräder företag inom massa-, pappers- och den trämekaniska industrin. Med siktet inställt på att driva tillväxt i världens bioekonomi är vår uppgift att stärka företagets konkurrenskraft och verka för en ökad användning av skogsbaserade produkter. I verksamheten ingår Svenskt Trä och sekretariatet för BioInnovation.

 INDUSTRI
ARBETSGIVARNA

 Skogs
Industrierna

¹ Beräknat utifrån den senaste input-output-statistiken (I/O) från 2017, se appendix för mer information.

underleverantörer till de i skogsnäringen som säljer slutprodukterna. Många av de indirekta jobben skapas inom skogsbruket, transportföretag och företag som tillhandahåller kontorstjänster.

”För att kunna producera och sälja skogsnäringens produkter är, förutom skogsbruket, transportföretag och företag som tillhandahåller kontorstjänster stora underleverantörer till skogsbruket.”

Varje jobb inom skogsnäringen skapar alltså nästan två ytterligare jobb inom andra branscher och inom den egna branschen. Detta är mycket i relation till andra branscher. Den så kallade multiplikatorn för sysselsättningen är cirka tre. Multiplikatorerna inom skogsnäringens branscher varierar. Flest antal indirekta jobb skapas inom massa- och pappersindustrin, vars multiplikator är 3,2. Detta är den näst största multiplikator inom hela näringslivet. Det höga antalet indirekt sysselsatta och den därmed höga multiplikatorn följer av att produktionen kräver mycket insatsvaror och transporttjänster, vilket levereras av andra branscher och andra företag inom den egna branschen.

Skogsnäringen producerar, direkt och indirekt, varor till ett **förädlingsvärde** som uppgår till omkring 110 miljarder kronor (värdet på slutprodukten minus värdet på insatsprodukter) vilket motsvarar drygt 2,5 procent av Sveriges BNP. Störst förädlingsvärde skapas inom massa- och pappersindustrin.

För varje krona förädlingsvärde som skapas direkt inom skogsnäringen skapas indirekt 1,5 kronor inom andra branscher och företag inom den egna branschen knutna till skogsnäringens slutprodukter. Den så kallade multiplikatorn för förädlingsvärdet är 2,5. Sågverksindustrin har den största multiplikatorn inom skogsnäringen.

Skogsnäringen, och speciellt skogsindustrin, **exporterar** det mesta av det som produceras. Skogsnäringen exporterar cirka 85 procent av branschens producerade förädlingsvärde. Under 2020 exporterade skogsnäringen varor till ett värde av drygt 145 miljarder kronor. Det är 5 miljarder kronor, eller cirka 3,5 procent, lägre än under 2019. Skogsnäringens export av varor motsvarade 2020 ungefär 10 procent av Sveriges totala export av varor.²

Nettoexporten, där importvärdet dras av från det totala värdet av exporten, visade ett överskott 2020 på 105 miljarder kronor. Att vi har ett sådant stort överskott är sannolikt en följd av att Sverige under lång tid har haft en god tillgång till träråvara som framgångsrikt har förädlats i skogsindustrin.

Förutom att den svenska skogen bidrar till Sveriges produktion och sysselsättning spelar skogen en viktig roll för människans välbefinnande och främjar bland annat turism, jakt och fiske samt bär- och svampplockning.

² Att exportvärdet är högre än förädlingsvärdet beror på att exportvärdet är ett bruttovärde, det vill säga värdet av insatsprodukterna är inte borträknat. En annan skillnad mellan data är att den indirekt exporten inte medräknas i handelsdata.

Skogsnäringens verksamhet är spridd runt om i Sverige och är på så vis av stor **regional betydelse**. I Västernorrland, Gävleborg, Värmland och Jönköping står skogsnäringen för upp till 10 procent av förädlingsvärdet och cirka sju procent av antalet sysselsatta. Dessa sysselsatta inom skogsnäringen står för cirka sju procent av Västernorrlands, Gävleborgs, Värmlands och Jönköpings skatteintäkter. Om alla skatteintäkter från arbetsinkomst inom skogsnäringen i dessa regioner skulle användas till att finansiera offentligtanställda skulle skogsnäringen bidra till att finansiera cirka 2 400 till 3 000 jobb³ inom offentliga sektorn i respektive region.

För riket som helhet står skogsnäringen för drygt två procent av alla skatteintäkter från arbetsinkomster. Skatteintäkterna motsvarar nästan 32 000 tjänster inom offentlig sektor.

Skogsnäringen påbörjade redan på 1970-talet ett systematiskt **klimatearbete** för att minska utsläppen till vatten och luft. Förutom att branschen arbetar aktivt med att minska den egna klimatpåverkan bidrar den växande skogen med att binda koldioxid. Enligt en rapport från Skogsindustrierna⁴ binder den växande skogen varje år cirka 55 miljoner ton koldioxid. Räknar man dessutom med att produkter från skogen gör att vi använder mindre motsvarande produkter av icke-förnybart material blir skogsnäringens totala positiva klimateffekt 93 miljoner ton koldioxid – nästan lika mycket som utsläppet från den totala svenska konsumtionen varje år.

³ Se appendix för beskrivning av metoder

⁴ Rapport: Så stort är skogsnäringens bidrag i klimatarbetet.

<https://www.skogsindustrierna.se/hallbarhet/vardekedjan/skogsnaringens-positiva-klimateffekt/>

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Många sysselsätts av skogsnäringen	5
Skogsnäringen skapar ytterligare två jobb i andra branscher	6
I vilka branscher jobbar underleverantörerna?	7
Vilka är skogsnäringen underleverantör till?	7
Något minskad sysselsättning över tid	8
Skogsnäringen skapar stort värde	10
Sågverken skapar stort förädlingsvärde i andra branscher	10
Störst förädlingsvärde skapas i massa- och pappersindustrin.....	10
Multiplikatorerna uppreviderade	13
Skogsnäringens export stor	14
Skogsindustriernas egen statistik	17
Skogsnäringen viktig ur ett regionalt perspektiv	18
Appendix.....	21
Statistikkällor	21
Skogsnäringen	21
Sysselsatta, I/O och multiplikatorer	21
Andel av total kommunal- och landstingskatt	23
Andel av regionens totala förädlingsvärde.....	23
Övriga antaganden	23

Många sysselsätts av skogsnäringen

En central del i en analys av en branschs betydelse för ett land är att veta hur många som faktiskt sysselsätts av branschen på ett eller annat sätt. Det låter enkelt att sätta en siffra på hur många som arbetar inom exempelvis skogsnäringen. Men faktum är att Statistiska centralbyrån (SCB) använder sig av flera olika begrepp för antalet arbetare och även flera olika undersökningar som mäter sysselsättning på olika sätt.

Enligt Företagens ekonomi (FEK) var 71 575 personer anställda inom skogsnäringens alla bolag 2018. Nationalräkenskaperna (NR) inkluderar även egenföretagare liksom svart arbetskraft. Enligt NR var 100 700 personer sysselsatta inom skogsnäringen år 2018. Under de tre första kvartalen av 2020 var i genomsnitt 99 500 personer sysselsatta i näringen enligt NR.

SCB tar även fram statistik som visar hur många som sysselsätts för att ta fram olika branschers slutprodukter. De räknar då samman alla som sysselsätts i hela värdekedjan fram till slutproduktionen. Detta kallas input-output statistik. I denna beräknas ett totalt antal sysselsatta fram utifrån begreppen direkt sysselsatta och indirekt sysselsatta. De direkt sysselsatta är de personer som arbetar med den faktiska slutproduktionen av en branschs produkter, det sista steget i förädlingskedjan. De indirekt sysselsatta är de personer som möjliggör slutproduktionen genom att leverera insatsvaror och insatstjänster till företaget i branschen som står för slutproduktionen. De indirekt sysselsatta är alltså underleverantörer till företag inom en bransch.

Antalet totalt sysselsatta som är kopplade till skogsnäringens slutproduktion var 114 059 personer under 2017, vilket är det senaste året då input-output-statistik publicerades. Inom skogsnäringens branscher är flest sysselsatta inom skogsbruket enligt NR. När man istället räknar med de direkta och indirekt sysselsatta enligt I/O-statistiken blir massa- och pappersindustrin mer än fyra gånger så stor som skogsbruket (se Tabell 2). Hur många som sysselsätts och vilken av skogsnäringens branscher som är störst beror alltså helt på vilken statistik som används.

Till skillnad från sysselsatta och anställda där bara skogsnäringens företag ingår är totalt sysselsatta alla som arbetar i värdekedjan för produktion av skogsnäringens slutprodukter. I totalt sysselsatta ingår de direkt sysselsatta vilket är de personer som arbetar med den faktiska slutproduktionen av skogsnäringens produkter, det sista steget i förädlingskedjan. Dessutom ingår de indirekt sysselsatta i totalt antal sysselsatta. De indirekt sysselsatta är alltså underleverantörer till de företag inom skogsnäringen som står för slutproduktionen. Här ingår bland annat underleverantörer av skogsråvaror, utrustning till maskiner och underhållstjänster. Även exempelvis inköpta administrativa tjänster och försäljningstjänster kan ingå bland de indirekt sysselsatta. De indirekt sysselsatta arbetar till stor del inom andra branscher än skogsnäringen. En del av de indirekt sysselsatta kommer dock från den egna branschen när företagen levererar insatsvaror till varandra, till exempel om ett sågverk levererar grovsågat virke för vidare bearbetning på ett annat sågverk inom samma bransch. Totalt antal sysselsatta är alltså de som är sysselsatta i skogsföretaget i sig och de som sysselsätts indirekt i andra skogsföretag och andra branscher som underleverantörer till skogsföretaget.

Tabell 1. Anställda och sysselsatta enligt FEK (2018) och NR (2018 och 2020)

	Anställda (FEK)	Sysselsatta (NR) 2018	Sysselsatta (NR) 2020 till kv3
Skogsbruket	14 654	39 700	40 200
Sågade trävaror	30 417	34 400	33 100
Massa och papper	26 504	26 600	26 200
Summa	71 575	100 700	99 500
Andel av sysselsatta			2%

Tabell 2. Sysselsatta enligt FEK (2017) och NR, Input-output-tabellerna (2017)

	Anställda (FEK)	Sysselsatta (NR)	Direkt sysselsatta	Indirekt sysselsatta	Totalt sysselsatta	Multiplikator (totalt/direkt)
Skogsbruket	14 979	41 100	6 456	7 624	14 080	2,2
Sågade trävaror	30 046	33 800	12 819	21 923	34 742	2,7
Massa och papper	26 415	26 600	20 679	44 557	65 236	3,2
Summa	71 440	101 500	39 955	74 104	114 059	2,9
Andel av sysselsatta		2%			2,3%	

I dagsläget finns det alltså bara input-output-data fram till 2017. Av skogsnäringens totalt sysselsatta på 114 059 personer var 39 955 direkt sysselsatta med att producera slutprodukter i skogsnäringen (se Figur 1 och Tabell 2). Resterande 74 104 var indirekt sysselsatta i den bemärkelsen att de möjliggör slutproduktionen i skogsnäringen men de arbetar inte i direkt anslutning till slutproduktionen. Förutom de direkt anställda i slutproduktionen inom skogsnäringen skapar alltså skogsnäringen 74 104 jobb bland underleverantörer.

Skogsnäringen skapar ytterligare två jobb i andra branscher

När det gäller frågan om hur mycket sysselsättning och produktion som skapas i andra företag och branscher kopplat till en viss branschs slutproduktion tas oftast upp hur stor branschens multiplikator är. Multiplikatorn för sysselsättningen är kvoten mellan totalt sysselsatta och direkt sysselsatta. Denna uppgick 2017 till 2,9 för skogsnäringen. Det betyder att för varje direkt sysselsatt i skogsnäringen skapas indirekt 1,9 fler jobb inom andra företag som levererar till det företaget som står för slutproduktionen. Varje jobb inom skogsnäringen skapar alltså nästan två ytterligare jobb inom andra branscher och inom den egna branschen.

Massa och pappersindustrins multiplikator är störst av de olika näringarnas multiplikatorer (se Tabell 2). Massa- och pappersindustrin har även den nästa högsta multiplikatorn inom hela näringslivet. Detta betyder alltså att fler underleverantörer sysselsätts per direkt sysselsatt i den branschen.

I vilka branscher jobbar underleverantörerna?

Inom vilka branscher jobbar då underleverantörerna till skogsnäringen, d.v.s. i vilka branscher skapas den indirekta sysselsättningen? I Tabell 3 nedan redovisas vilka andra branscher som är underleverantörer till skogsnäringen. Av skogsnäringens indirekt sysselsatta kommer flest från skogsbruket där 17 700 personer sysselsätts, 11 685 från transportföretag och 3 774 från företag som arbetar med olika typer av kontorstjänster. Resterande indirekt sysselsatta är spridda över de flesta andra branscherna inom näringslivet.

En stor del av de indirekta jobben kommer alltså från skogsnäringen själv. Detta är naturligt då skogsbruket är först i värdekedjan och levererar insatsvaror till sågverken och massa- och pappersindustrin som ligger senare i värdekedjan. Näringen består alltså av flera led i värdekedjan. Det är även naturligt att transportföretagen är en viktig underleverantör då näringen hanterar varor av stor dimension snarare än mindre varor eller tjänster. Transportföretagen tillhandahåller förutom land-, sjö- och lufttransporter, även magasinering och stödtjänster till transporter. Kontorstjänster är en relativt bred kategori som bland annat inkluderar uthyrning, bemanning, säkerhetsverksamhet och rengöring.

När det kommer till hur mycket förädlingsvärde som skapas hos underleverantörerna ser bilden väldigt lik ut den för sysselsättning. Den största underleverantören är skogsbruket som skapar ett indirekt värde av 14,6 miljarder kronor till skogsnäringen. Näst störst är transportföretag med ett indirekt värde på 9,5 miljarder kronor. Det som skiljer sig är att el- och värmeförsörjningen är den tredje största underleverantören, snarare än branschen för kontorstjänster, med ett indirekt förädlingsvärde på 2,7 miljarder kronor (se Tabell 8). Detta är naturligt då kontorstjänster är en mer sysselsättningsintensiv underleverantör.

Tabell 3. Branscher som är underleverantörer till skogsnäringen (antal indirekt sysselsatta)

	Största	Nästa största	Tredje största	Totalt indirekt
Skogsbruket 02	2 111	323	184	7 624
	Transportföretag	Jordbruk	Handel motorfordon	
Sågade trävaror 16	7 012	3 097	1 011	21 923
	Skogsbruket	Transportföretag	Partihandel	
Massa och papper 17	10 688	6 477	3 774	44 557
	Skogsbruket	Transportföretag	Kontorstjänster	
Skogsnäringen	17 700	11 685	3 774	74 104
	Skogsbruket	Transportföretag	Kontorstjänster	

Anm; Transportföretag är SNI 49–52, kontorstjänster är SNI 77–82, jordbruk är SNI 01, handel motorfordon är SNI 45 och partihandel är SNI 46

Vilka är skogsnäringen underleverantör till?

Skogsnäringen levererar i sin tur viktiga insatsvaror till andra branscher. Skogsbruket levererar som tidigare nämnt insatsvaror till sågverken och massa- och pappersindustrin. Förutom detta är skogsnäringen en stor underleverantör av varor till byggverksamheten. Det är drygt 11 000 personer inom skogsnäringen som indirekt arbetar med att producera insatsvaror till byggindustrin. Sysselsatta inom sågverksindustrin är även indirekt sysselsatta med produktion inom branschen värmeförsörjning.

Förädlingsvärdet som skogsnäringen producerar till andra branscher har samma fördelning som sysselsatta inom de tre största branscherna som skogsnäringen levererar till (se Tabell 9).

Tabell 4. Branscher som skogsnäringen är underleverantörer till (antal indirekt sysselsatta i andra branscher)

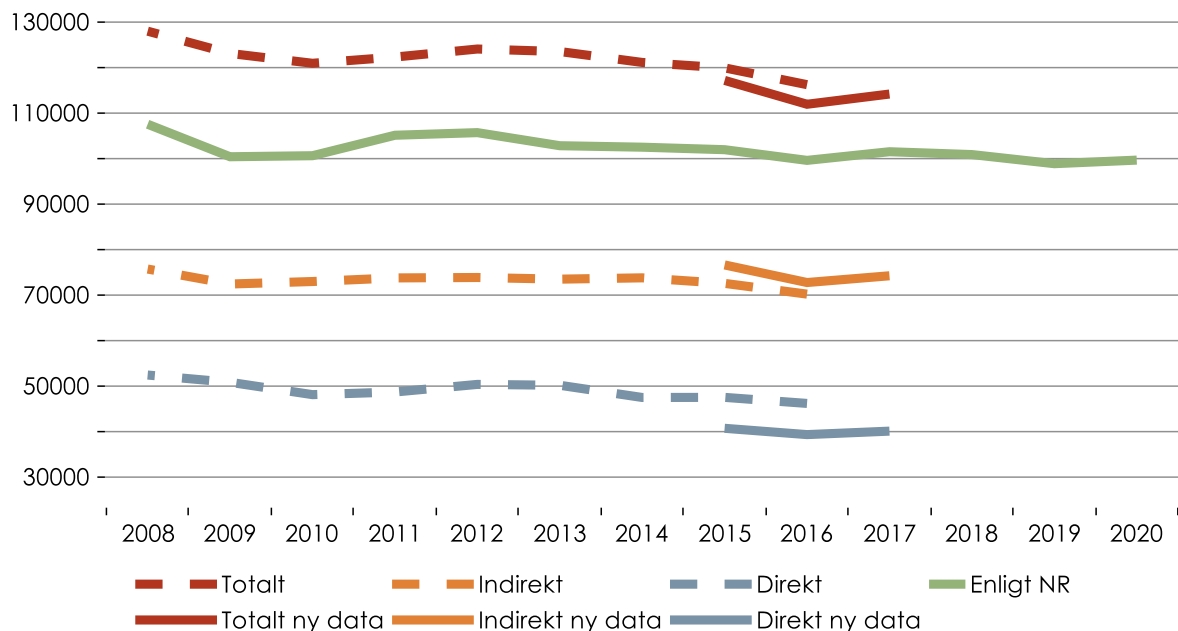
	Största	Nästa största	Tredje största	Totalt sysselsatta
Skogsbruket 02	10 688 Massa och papper	7 012 Sågade trävaror	3 712 Byggverksamhet	41 100
Sågade trävaror 16	7 312 Byggverksamhet	1 752 Massa och papper	1 437 Värmeförsörjning	33 800
Massa och papper 17	507 Livsmedelstillverkning	244 Partihandel	243 Byggverksamhet	26 600
Skogsnäringen	12 440 Massa och papper	11 267 Byggverksamhet	7 012 Sågade trävaror	101 500

Anm; Byggverksamhet är SNI 41–43, värmeförsörjning är SNI 35, livsmedelstillverkning är SNI 10 och partihandel är SNI 46

Något minskad sysselsättning över tid

Sett över tid har sysselsättningen inom skogsnäringen varit relativt stabil sedan 2008 och endast minskat marginellt (se Figur 1).

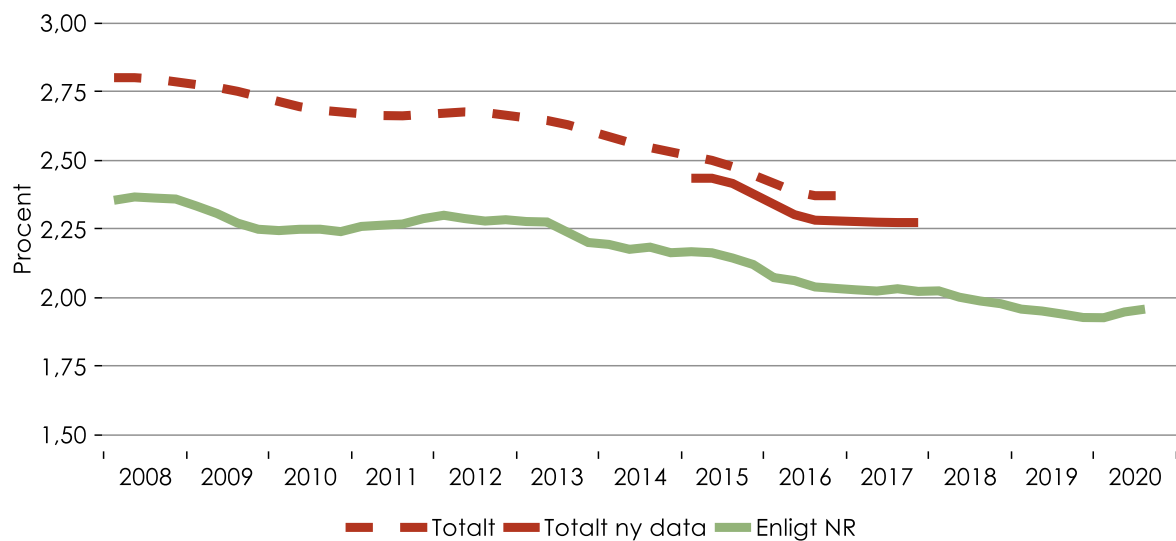
Figur 1. Antal sysselsatta inom skogsnäringen enligt I/O och NR

Anmärkning; SCB har reviderat I/O tabellerna för åren 2015 till 2017, vilket redovisas som heldragna kortare linjer i figurerna nedan. SCB:s reviderade sysselsättningsstatistik ligger relativt nära den gamla I/O statistiken. NR och I/O följer varandra relativt väl men på olika nivåer.

Totalt sysselsatta (direkt och indirekt) inom skogsnäringen, som andel av totalt sysselsatta inom hela ekonomin, har under perioden minskat från 2,8 procent till ungefär 2,3 procent 2017. Eftersom det totala antalet sysselsatta inom skogsnäringen legat relativt stabilt under perioden beror minskningen inte främst på att färre arbetar inom skogsnäringen utan snarare på att fler människor är sysselsatta inom andra branscher än tidigare. Enligt nationalräkenskaperna var skogsnäringens andel av sysselsättningen i hela ekonomin drygt 2 procent år 2017. Därefter fortsatte andelen att minska fram till slutet av 2019, för att under 2020 stiga svagt. Under 2020 uppgick andelen till cirka två procent.

Figur 2. Andelen sysselsatta inom skogsnäringen av hela ekonomin enligt I/O och NR

Skogsnäringen skapar stort värde

På samma sätt som för sysselsättningen går det att analysera hur stort förädlingsvärde som skapas direkt och indirekt inom skogsnäringen. Direkt förädlingsvärde är produkter som skapas av skogsnäringens direkt sysselsatta. Indirekt förädlingsvärde är istället de produkter och insatsvaror som skapas i värdekedjan och uppstår som en följd av efterfrågan på skogsnäringens produkter. Det totala förädlingsvärdet är alltså det värde som skapas i skogsföretaget i sig samt det värde som skapas indirekt i andra skogsföretag och andra branscher då de levererar insatsvaror respektive tjänster till skogsföretaget. Återigen är det tydligt att skogsnäringen bidrar till en ökad efterfrågan på insatsprodukter från andra branscher och företag i branschen, då det indirekta förädlingsvärdet till och med är större än det direkta förädlingsvärdet.

Sågverken skapar stort förädlingsvärde i andra branscher

Förädlingsvärdets multiplikator var 2,5 år 2017, vilket betyder att för varje krona förädlingsvärde som skapas direkt inom skogsnäringen skapas indirekt 1,5 kronor inom andra branscher knutna till skogsnäringen. Till skillnad mot sysselsättningen är det sågverken som har den högsta multiplikatorn när det kommer till förädlingsvärdet. Det betyder att varje direkt sysselsatt i sågverken skapar en större efterfrågan på produkter inom den egna och andra branscher. Produktionen hos underleverantörer, alltså den indirekt produktionen, skapas i ungefär samma branscher som den indirekta sysselsättningen, det vill säga i skogsbruken och i transportbranschen. Även när det gäller det värde som skapas i skogsnäringen av att de är underleverantörer till andra branscher är det samma som för sysselsättningen.

Tabell 5. Förädlingsvärde (FV) enligt Input-output-tabellerna (2017) och enligt NR (2017 och 2020), miljarder kronor

	Direkt FV (I/O)	Indirekt FV (I/O)	Totalt FV (I/O)	Multiplikator	FV 2017 (NR)	FV 2020* (FV)
Skogsbruket	5,3	6,2	11,5	2,2	34,0	27,5
Sågade trävaror	9,1	18,6	27,7	3,0	24,1	17,7
Massa och papper	29,4	40,7	70,1	2,4	37,8	30,8
Summa	43,8	65,5	109,3	2,5	95,9	100,6
Andel av totalt FV			2,7%			2,3%

* Anm; De enskilda branscherna innehåller FV till kvartal 3 medan summan inkluderar en prognos för kvartal 4

Störst förädlingsvärde skapas i massa- och pappersindustrin

I Figur 3 nedan visas utvecklingen av förädlingsvärdet som producerades inom skogsnäringen under perioden 2008 till 2017. Det totala förädlingsvärdet inom skogsnäringen har under perioden ökat från strax över 100 miljarder 2008 till nästan 110 miljarder 2017.

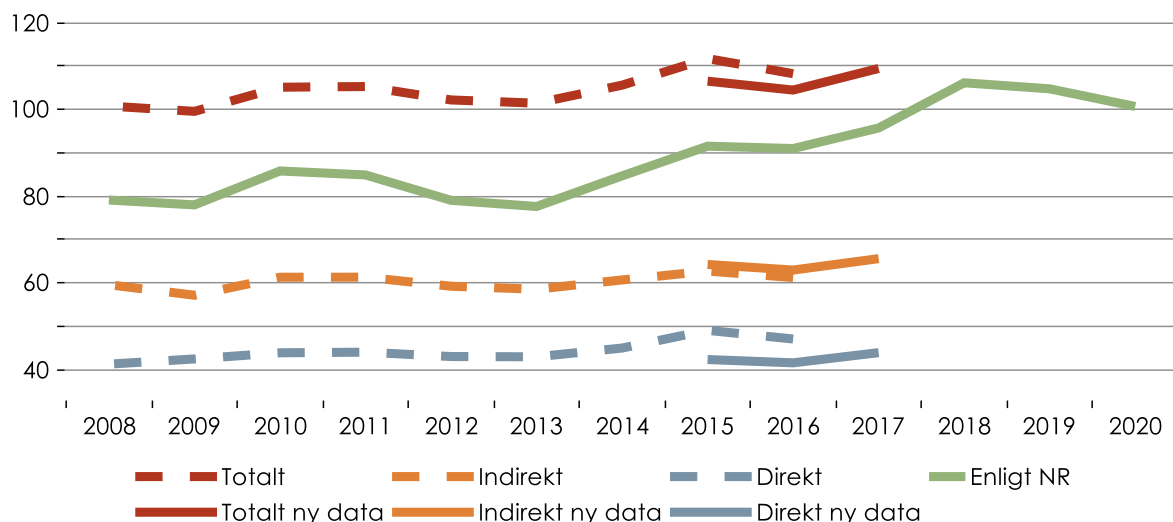
Förädlingsvärdet har alltså ökat med cirka 10 procent på knappt nio år, det vill säga drygt 1 procent per år. Det direkta förädlingsvärdet ökade med 0,7 procent medan det indirekta ökade med 1,2 procent per år. I hela näringslivet var uppgången i direkt och indirekt förädlingsvärde drygt 4 procent per år.

Det indirekta förädlingsvärde som går till andra branscher har ökat från 82,5 miljarder 2008 till 95,9 miljarder 2017. Alltså med 16 procent totalt eller nästan 2 procent per år.⁵

Störst förädlingsvärde skapas i massa och pappersindustrin, både mätt enligt NR och I/O (se Tabell 5 och Diagram 5). Totalt uppgick förädlingsvärdet till 70 miljarder inom massa- och pappersindustrin år 2017, vilket är en ökning med cirka en procent per år sedan 2008. Under samma period ökade skogsbrukets förädlingsvärde med nästan två procent per år. Motsvarande siffra för sågverksindustrin är cirka 0,4 procent. Ingen del av näringen har alltså utvecklats i samma takt som resten av ekonomin.

Under finanskrisen 2008–2009 sjönk produktionen av papper och massa, sannolikt mest av konjunkturella skäl. En stor nedgången i produktionen av papper skedde sedan under 2012–2014. Då stängdes pappersmaskiner ned som producerade tidningspapper och grafiskt papper. Det försvann drygt 25 procent av grafiskt papper, d.v.s. 1,2 miljoner ton i produktionskapacitet, vilket påverkade utvecklingen av produktion och leveranser. Det skedde också omvandling från grafiskt papper till förpackningsmaterial. Sedan dess har produktionen legat på en stabil nivå. Nedgången var av mer strukturell karaktär och följde av en minskad efterfrågan på grafiskt papper, bland annat till följd av ett minskat läsande av tidningar i pappersform.

Figur 3. Förädlingsvärde inom skogsnäringen, miljarder kronor, löpande priser

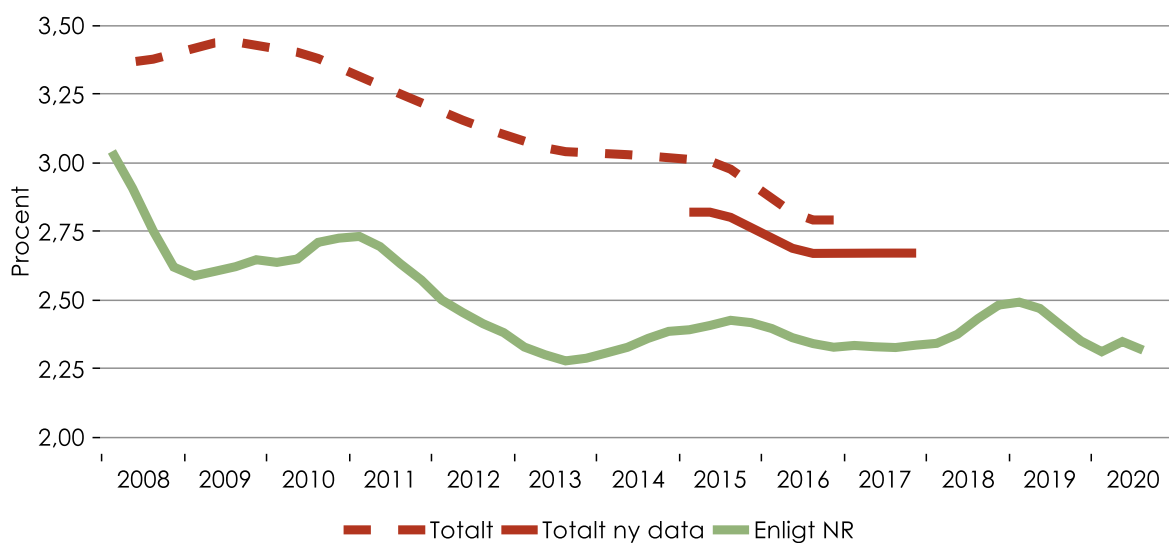

Anm; Värdet för 4:e kvartalet 2020 är en prognos.

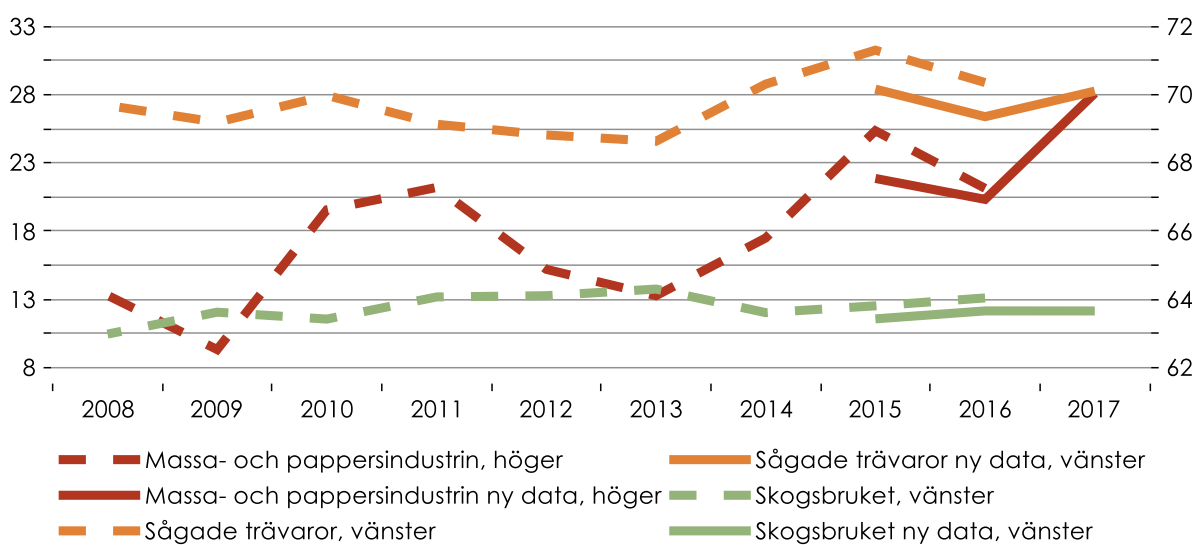
Det direkta och indirekta förädlingsvärdet i skogsnäringen utgjorde sammantaget ungefär 2,7 procent av totalt svenskt förädlingsvärde under 2017 (se Figur 4). Beräknat enligt NR var skogsnäringens andel av ekonomins totala förädlingsvärde drygt 2,3 procent år 2017 och även år 2020. Jämfört med 2008 har andelen minskat, vilket följer av den relativt svagare utvecklingen i skogsnäringen jämfört med utvecklingen i ekonomin och näringslivet som helhet.

⁵ Enligt NR var ökningen 21 procent under motsvarande period inom skogsnäringen, mätt i löpande priser. Däremot var ökningen i fasta, inflationsjusterade, priser endast 9,4 procent.

Figur 4. Andel förädlingsvärde inom skogsnäringen av hela näringslivet enligt I/O och NR, löpande priser

Figur 5. Totalt förädlingsvärde (direkt + indirekt) i skogsnäringens delbranscher, I/O, miljarder kronor, löpande priser

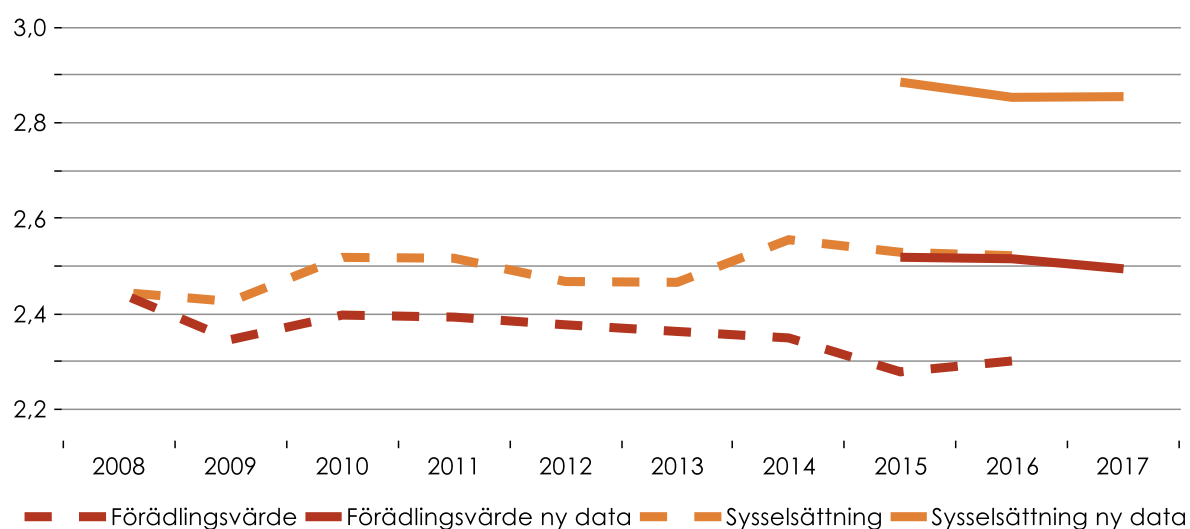

Multiplikatorerna uppreviderade

Att titta på utvecklingen över tid försvåras liksom tidigare av att SCB reviderat data endast tillbaka till 2015. För skogsnäringen har direkt sysselsatta justerats ner något och indirekt sysselsatta justerats upp. Det har medfört att multiplikatorn är högre än i SCB:s tidigare I/O-beräkningar (se Figur 6). Exakt vad som ligger bakom dessa revideringar är svårt att veta. Multiplikatorn för sysselsättning har vid 2016 reviderats upp med 0,3 procentenheter, från 2,5 till drygt 2,8.

Även multiplikatorn för förädlingsvärdet har reviderats upp. Tidigare var multiplikatorn 2,3 vid 2016, motsvarande värde i de nya beräkningarna är 2,5. Multiplikatorn är alltså uppreviderad med drygt 0,2 procentenheter.

Figur 6. Multiplikatorer för skogsnäringen, I/O

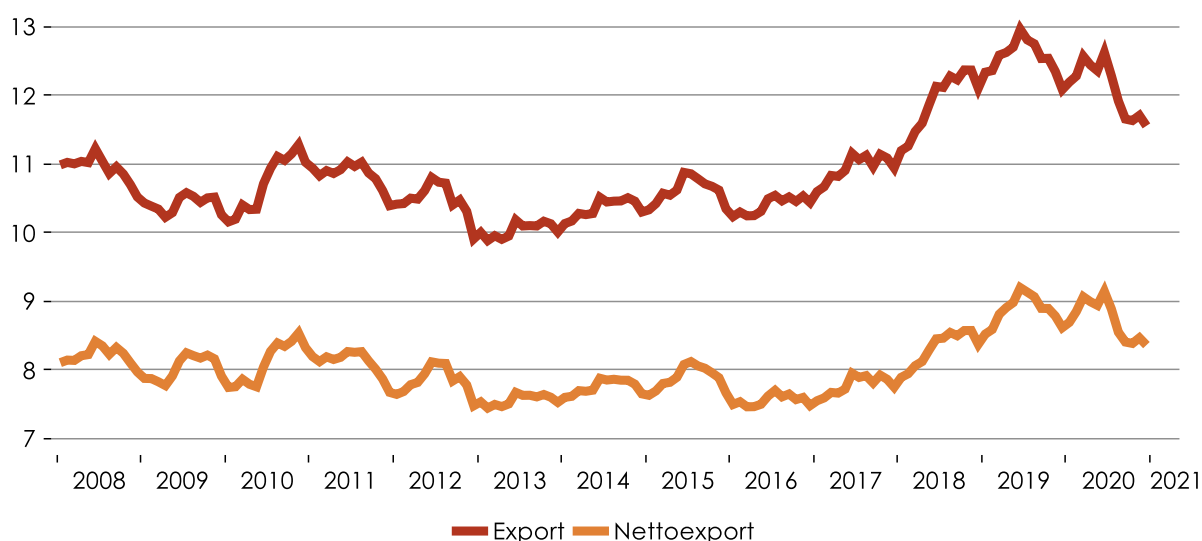
Skogsnäringens export stor

Skogsnäringen, och speciellt skogsindustrin, är en väldigt exportberoende bransch. Cirka 85 procent av allt som produceras går på export. Under 2020 exporterade skogsnäringen varor till ett värde av drygt 145 miljarder kronor. Skogsnäringens export av varor motsvarade 2020 ungefär 10 procent av Sveriges totala export av varor. Nettoexporten, där alla importerade varor dras av från exporten, var under samma period 105 miljarder kronor. Att vi har ett sådant stort överskott är sannolikt på grund av att Sverige under lång tid har haft en god tillgång till träråvara vilken framgångsrikt har förädlats i skogsindustrin. Skogsnäringens nettoexport är stark även i relation till resten av tillverkningsindustrin. 2019 visade tillverkningsindustrins samlade nettoexport ett överskott på 29 miljarder kronor, alltså knappt en tredjedel av skogsnäringens nettoexport.

Skogsnäringens starka nettoexport skapar ett inflöde av pengar till företagen som kan användas till återinvestering i verksamheten, andra delar av samhället eller utdelningar till aktieägare med mera.

Coronapandemin har haft en negativ effekt på exporten genom en allmänt minskad efterfrågan och handel. Under 2020 var exporten av skogsprodukter 5 miljarder kronor, eller cirka 3,5 procent, lägre jämfört med 2019.

Figur 7. Skogsnäringens export och nettoexport av varor, miljarder kronor per månad

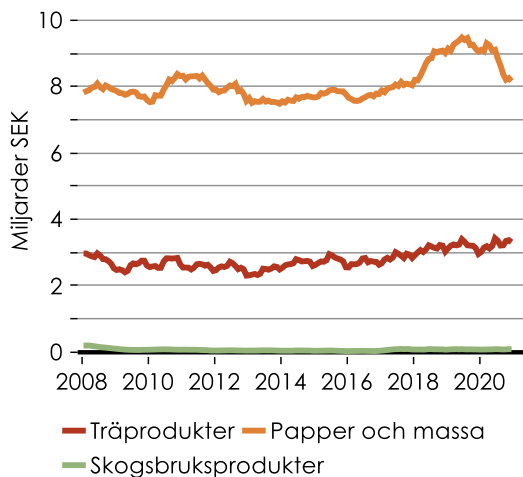

Exporten har under de senaste åren ökat inom samtliga delar av skogsnäringen. Skogsbruket har efter ett initialt fall i samband med finanskrisen haft den enskilt största ökningen, även om värdet fortfarande ligger långt under trävaruindustrins och massa- och pappersindustrins exportvärde (se Figur 8). Exporten av skogsbruksprodukter består nästan uteslutande av obearbetat virke (cirka 95 procent). Inom massa- och pappersindustrin ökade exportvärdet från knappt 8 till drygt 9 miljarder kronor mellan 2008 och 2019, mätt i löpande priser. Även mätt i ton pappersmassa har utvecklingen varit positiv (se Figur 14). Under 2020 skedde sedan en viss tillbakagång kopplad bland annat till Coronapandemin.

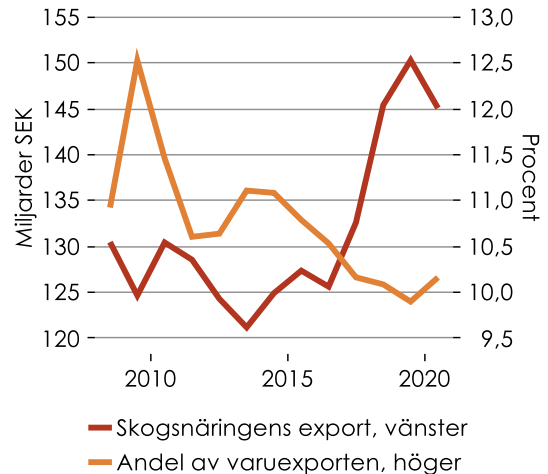
Inom trävaruindustrin ökade exportvärdet mellan 2008 och 2020, från tre till nästan 3,5 miljarder kronor. Även under 2020 ökade exportvärdet.

Av Figur 9 framgår att skogsnäringens totala exportvärde ökade under perioden, medan andelen av total varuexport dock minskade.

Figur 8. Export från skogsnäringens branscher, månad

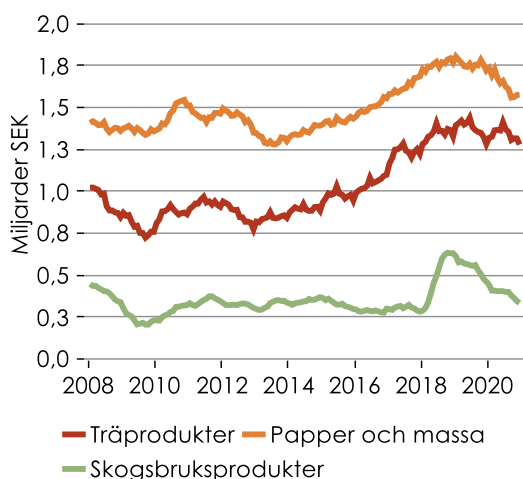

Figur 9. Skogsnäringens export och andel av varuexport, år

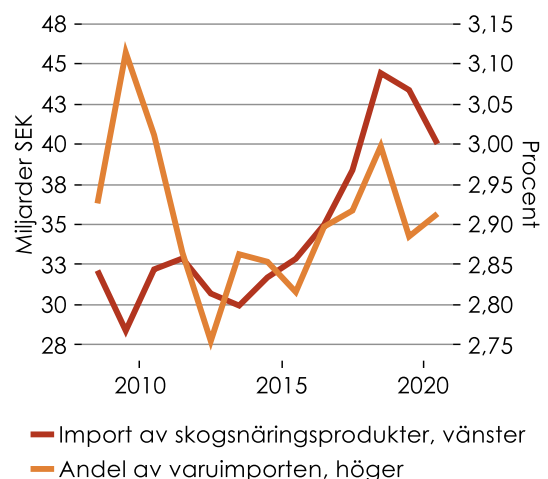

Importen av trä samt massa- och pappersprodukter har ökat något under perioden (se Figur 10). Importen av skogsbruksprodukter, vilket nästan uteslutande består av obearbetat virke (95 procent), har däremot minskat med ett kraftigt fall under 2018. Totalt så har importen av skogsnäringens produkter ökat från år 2008 till 2020. Dock har skogsnäringens andel av total varuimport minskat, vilket betyder att importen av andra varor ökat mer än importen av skogsnäringens varor.

Figur 10. Import av skogsnäringens produkter, månad

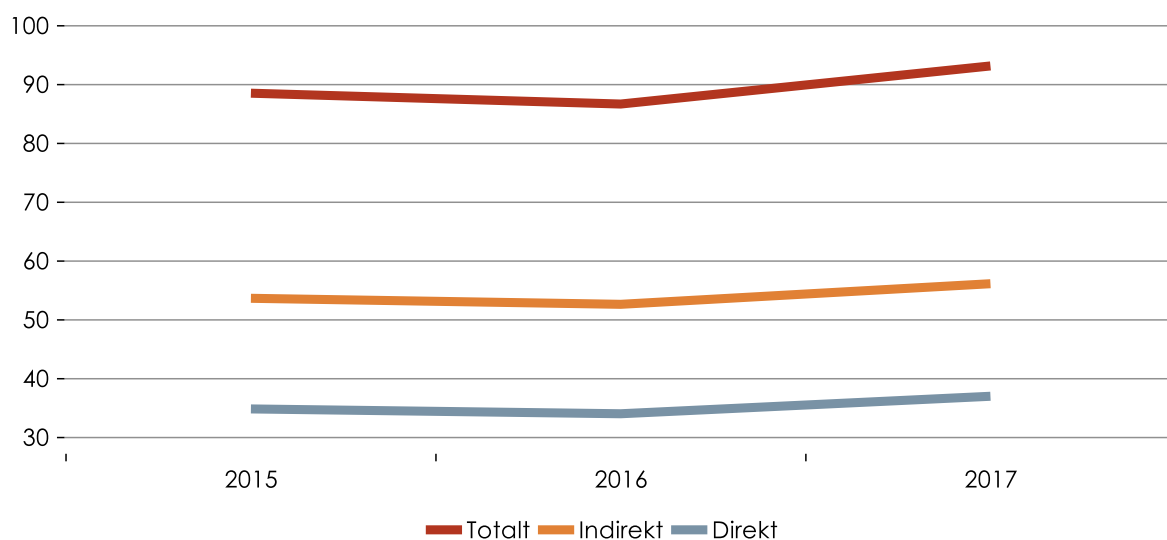
Figur 11. Skogsnäringens import och andel av import, år

Även när det gäller exporten går det att titta på I/O-statistik. Exporten i I/O-tabellerna skiljer sig från den vanliga exportstatistiken hos SCB genom att den visar hur mycket av förädlingsvärdet som exporteras, istället för det totala bruttovärdet av exporten.⁶ Dessutom anges det direkta och indirekta värdet precis som för förädlingsvärdet och sysselsättningen, alltså det värde som skapas i skogsföretaget i sig och det värde som skapas indirekt i andra skogsföretag och andra branscher då de levererar till ett skogsföretag.

Enligt I/O-statistiken uppgick under 2017 den direkta exporten av skogsnäringens förädlingsvärde till 37 miljarder kronor. Det vill säga exporten av varor från slutproduktionen inom skogsnäringen. Den indirekta exporten var 2017 värd drygt 56 miljarder kronor. Indirekt export är kopplad till den indirekta produktionen och hur mycket andra varor och tjänster som efterfrågas för att producera skogsnäringens produkter som säljs till kunder på exportmarknaden. Totalt exporterades varor till ett förädlingsvärde på 93 miljarder kronor under 2017.

Figur 12. Skogsnäringens förädlingsvärde som exporteras enligt I/O

Tabell 6. Skogsnäringens export, miljarder (andel av total export inom parentes) [andel av total varuexport]

	2017	2018	2019	2020
I/O totalt förädlingsvärde	93 (8,1)			
I/O direkt förädlingsvärde	37			
I/O indirekt förädlingsvärde	56			
SCB exportdata, bruttovärde	132 (9,7) [10,2]	145 (9,7) [10,1]	150 (9,5) [9,9]	145 [10,2]
SCB exportdata, nettoexport	94	101	107	105

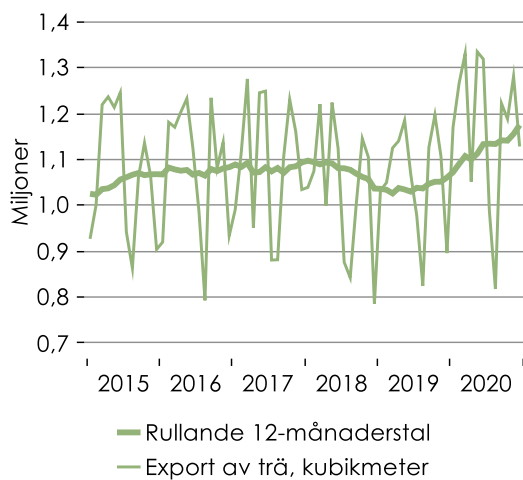
Anm; I I/O-statistiken används förädlingsvärdet vilket betyder att insatsvarorna räknas bort. Bruttovärdet utgår istället från produktionsvärdet alltså är värdet på slutprodukten, utan att räkna bort värdet från insatsvarorna. Nettoexporten är definierad som export minus import.

⁶ Förädlingsvärdet räknas fram genom att räkna bort värdet av insatsvaror och insatstjänster från bruttovärdet.

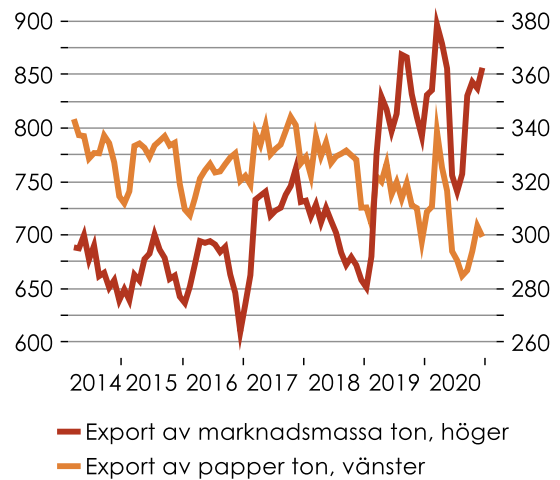
Skogsindustriernas egen statistik

Skogsindustrierna samlar även in egen statistik över exporten från medlemsföretagen och då i form av volymer. Från denna statistik framgår det att exporten i termer av kubikmeter trä har ökat mellan 2015 och 2020, alltså även under pandemin (se Figur 13). Exportvärdet har alltså inte enbart ökat på grund av att priserna på trävaror har ökat utan även för att mängden trä som exporteras har ökat. Även exporten av massa mätt i ton har under perioden ökat. Däremot har exporten av papper minskat på grund av en fallande efterfrågan på tryckpapper.

Figur 13. Export av trä, egen statistik månad

Figur 14. Export av massa och papper, egen statistik månad

Skogsnäringen viktig ur ett regionalt perspektiv

Det är även av vikt att analysera en branschs regionala betydelse. Intressant är att titta på hur stor del en branschs förädlingsvärde är av en regions totala förädlingsvärde. Detsamma gäller sysselsättningen. Man kan vidare analysera hur mycket skatteintäkter som anställda inom branschen bidrar med. Dessa intäkter kan sedan väntas bidra till att finansiera offentliga tjänster inom kommunen och regionen. Nedan följer en analys på regional nivå för att visa skogsnäringens bidrag till välfärden runtom i landet.⁷

På regionnivå jämförs skatteintäkter, sysselsättning och bruttoregionprodukten från skogsnäringen med respektive statistik från resten av näringslivet (se Appendix för vilken statistik som används). Skatteintäkterna från sysselsatta inom skogsnäringen jämförs med regionens kostnader, inklusive skatter och sociala avgifter, för offentliganställda. För att få en bättre bild av skogsnäringens betydelse regionalt analyseras även hur stor del av regionens totala förädlingsvärde som produceras inom skogsnäringen.

Från kartorna nedan är det tydligt att skogsnäringens betydelse varierar mellan olika regioner. Resultaten visar att de fyra regionerna, Västernorrland, Gävleborg, Värmland och Jönköping, är mest beroende av skogsnäringen för finansiering av sin välfärd. De sysselsatta inom skogsnäringen står i dessa regioner för sju procent av regionernas totala skatteintäkter varje år.

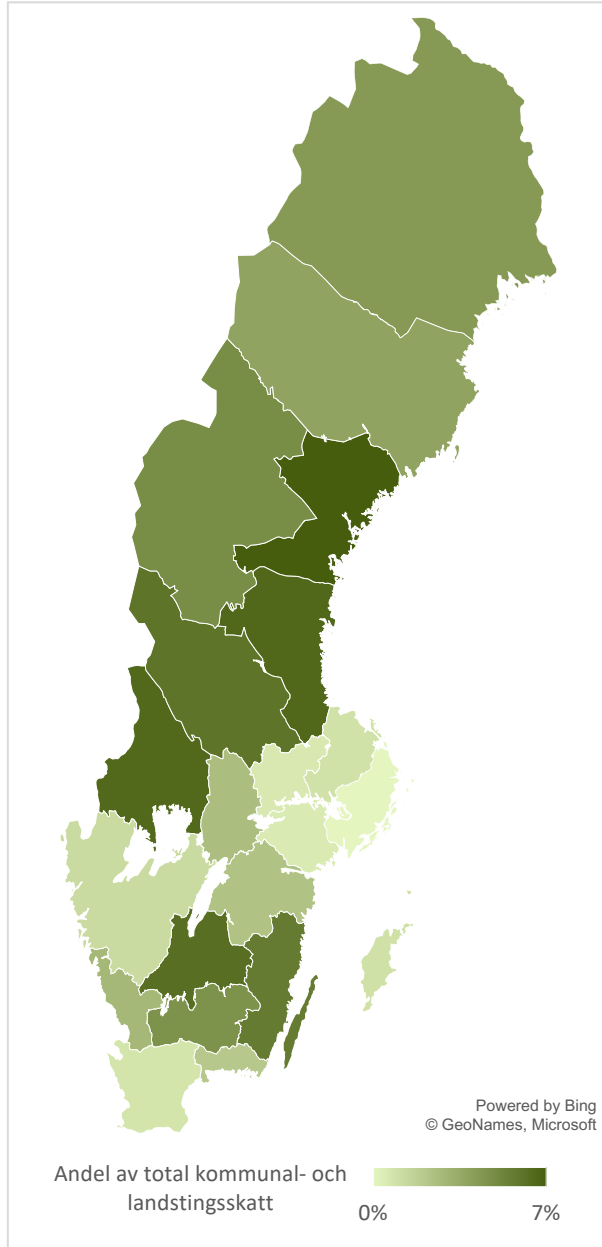
Västernorrland är regionen där störst andel av den offentliga verksamheten finansieras av skogsnäringen. Skatteintäkterna från skogsnäringen motsvarar 2 533 jobb för offentliganställda i region Västernorrland. Utöver de jobb som skogsnäringen direkt och indirekt skapar bidrar skatteintäkterna alltså till över 2 500 ytterligare arbetstillfällen inom offentlig sektor. I region Västernorrland står skogsnäringens direkt och indirekt anställda för sju procent av regionens totala sysselsättning. Om alla skatteintäkter skulle användas till att finansiera offentliganställda skulle skogsnäringen bidra till drygt nio procent av Västernorrlands alla sysselsatta. Notera dock att skatteintäkter inte bara används till att anställa personal så den sanna siffran ligger sannolikt någonstans mellan sju och nio procent.

Totalt produceras åtta procent av Västernorrlands förädlingsvärde av företag som direkt och indirekt verkar inom skogsnäringen. Regionen med störst andel förädlingsvärde är Värmland där tio procent av regionens totala förädlingsvärde produceras inom skogsnäringen, direkt och indirekt.

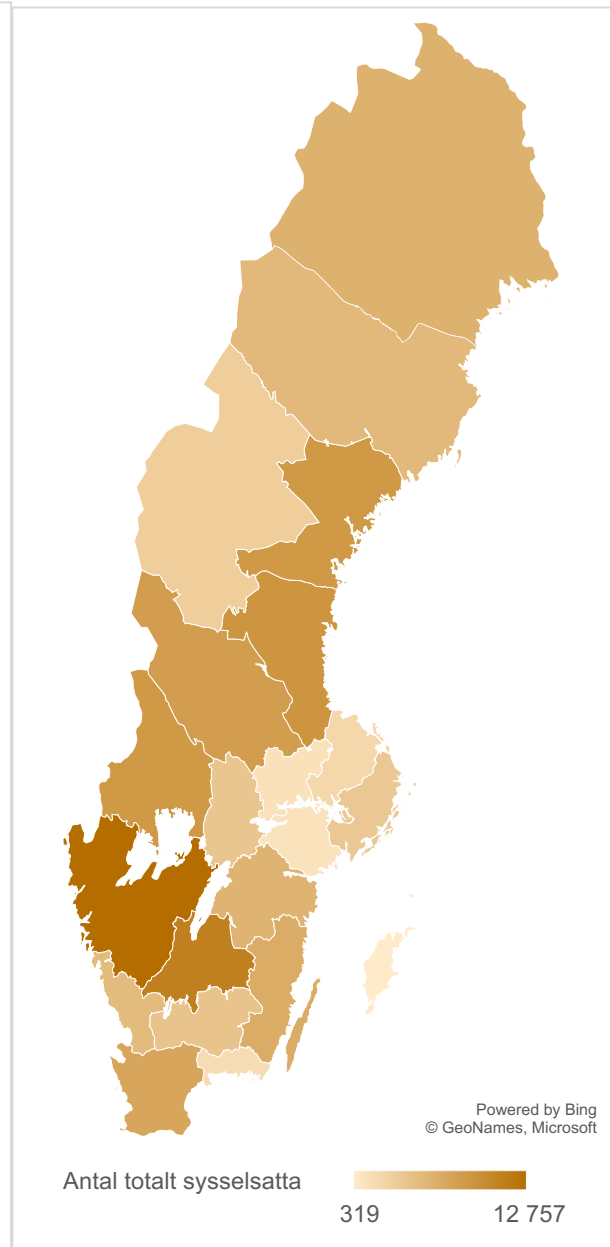
För riket som helhet står skogsnäringen för drygt två procent av alla skatteintäkter från arbetsinkomst. Skatteintäkterna motsvarar 31 913 tjänster inom offentlig sektor. Utöver de 114 000 direkt och indirekt sysselsatta inom skogsnäringen finansieras alltså 31 913 ytterligare tjänster av skogsnäringen.

⁷ Multiplikatorerna som används i beräkningarna är på riksnivå eftersom I/O-statistiken inte finns indelad regionalt. Vi har därför utgått från antagandet att multiplikatorerna på regional nivå är samma som på nationell nivå.

Figur 15. Skogsnäringens andel av regionens skatteintäkter

Figur 16. Antal direkt och indirekt sysselsatta

Tabell 7. Skogsnäringens direkt och indirekta sysselsatta bidrar 2017 till...

Region	Andel av total kommunal- och landstingsskatt	Motsvarande antal offentligt sysselsatta	Andel av alla sysselsatta	Andel av regionens totala förädlingsvärde
Västernorrland	7%	2 533	7%	8%
Gävleborg	7%	2 589	7%	9%
Värmland	7%	2 403	7%	10%
Jönköping	7%	2 959	6%	6%
Dalarna	6%	2 384	6%	7%
Kalmar	6%	1 838	6%	7%
Jämtland	5%	842	5%	5%
Kronoberg	5%	1 184	4%	4%
Norrbottn	5%	1 649	5%	6%
Västerbotten	4%	1 515	4%	5%
Halland	3%	1 311	4%	4%
Örebro	3%	1 101	3%	4%
Östergötland	3%	1 499	3%	3%
Blekinge	2%	491	2%	4%
Västra Götaland	2%	3 424	1%	2%
Gotland	1%	89	1%	1%
Uppsala	1%	600	1%	2%
Skåne	1%	1 741	1%	1%
Västmanland	1%	328	1%	1%
Södermanland	1%	304	1%	1%
Stockholm	0%	1 128	0%	0%
Riket	2%	31 913	2%	2%

Appendix

Statistikkällor

Beräkningar är gjorda med statistik från SCB, Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt Industriarbetsgivarnas interna lönestatistik.

Datakällor:

- Statistik från SCB: input-output-data, anställda (FEK), sysselsatta (NR), förvärvsarbetare (RAMS), skattesatser, medellön kommuner och regioner, skatteintäkter kommuner och regioner, bruttoregionprodukt (NR), samt export- och importdata.
- SKR: anställda i kommuner och regioner.
- Industriarbetsgivarna: intern lönestatistik

Eftersom NR statistiken inte finns uppdelad regionalt används istället sysselsättningsstatistik från RAMS och FEK samt förädlingsvärde från NR som genomgått mindre justeringar (SCB uppdaterar NR-statistiken kontinuerligt och retroaktivt). Detta medför att siffrorna för riket i Tabell 7 skiljer sig något från de i Figur 2 och Figur 4.

Skogsnäringen

Skogsnäringen är definierad som företag i huvudgrupperna A02, C16 och C17 enligt svensk näringsgrensindelning (SNI) 2007.

- SNI A02 **Skogsbruk**, d.v.s. "Skogsförvaltning och skogsskötsel", "Drivning", "Insamling av annat växande skogsmaterial än trä" samt "Service till skogsbruk"
- SNI C16 **Tillverkning av trä och varor av trä**, kork, halm, rotting o.d. Inklusive "Sågning och hyvling av trä", "Tillverkning av varor av trä", "Tillverkning av sammansatta parkettgolv", "Tillverkning av andra byggnads- och inredningssnickerier", "Monteringsfärdiga trähus", "Träförpackningstillverkning"
- SNI C17 **Pappers och pappersvarutillverkning**, d.v.s. "Massa-, pappers- och papptillverkning", "Tillverkning av pappers- och pappvaror"

Sysselsatta, I/O och multiplikatorer

Begreppet skiljer sig från anställda. I analysen har antalet sysselsatta tagits fram med hjälp av SCB:s så kallade Input/Outputanalys (I/O), vilken baseras på SCB:s årliga enkät till företagen; Företagens ekonomi samt Arbetskraftsundersökningen (AKU). Enkätsvaren möjliggör en mer utförlig beskrivning av företagens ekonomi och den sysselsättning de skapar än övrig offentlig ekonomisk statistik. Begreppet anställning blir allt mindre relevant i takt med att allt fler av de sysselsatta inom industrin inte är anställda av det producerande industriföretaget, utan är underleverantörer, anställda inom bemanningsföretag eller konsulter etc.

För att skilja på sysselsatta enligt I/O och "vanligt" sysselsatta enligt NR används i rapporten begreppet *totalt sysselsatta* för att beskriva direkt + indirekt sysselsatta enligt I/O. Sysselsatta används för att beskriva sysselsatta enligt definitionen i NR.

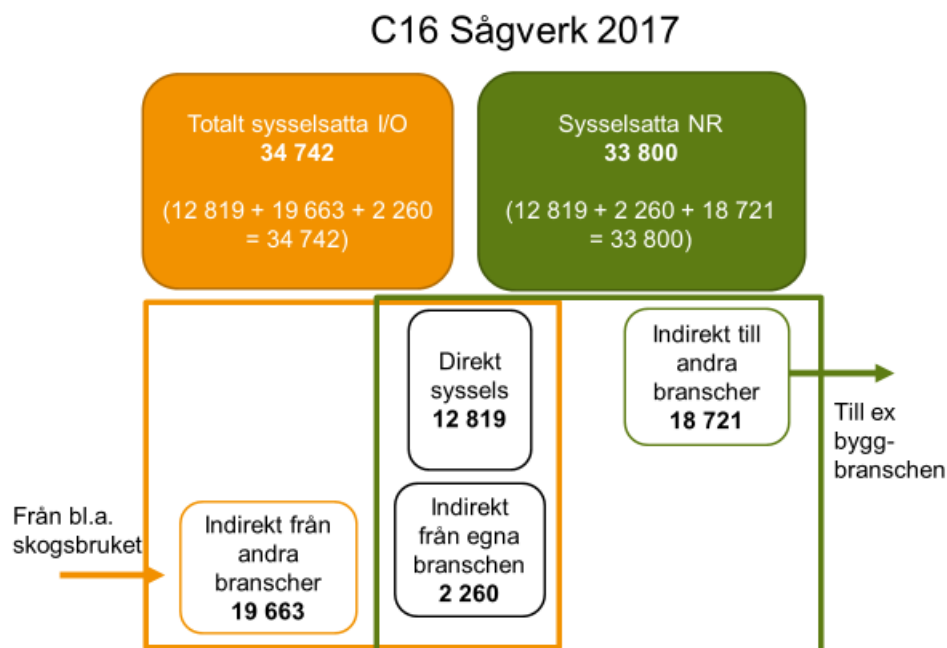
Begreppet totalt sysselsatta (I/O) delas upp i direkt sysselsatta och indirekt sysselsatta. De direkt sysselsatta är de som arbetar längst ut i produktionen av produkter som massa, papper, trävaror, snickerier, trähus eller delar till trähus. En vanlig yrkeskategori är maskinoperatörer.

De indirekt sysselsatta är alla andra som arbetar längs produktens värdekedja och vars insatser är nödvändiga för produktionen. Dessa personer arbetar "uppströms", till exempel som leverantörer av skogsråvara, utrustning till bruk och sågverk, transportörer, städtjänster, underhållstjänster och så vidare. Här ingår också de flesta tjänstemän på företagen, såsom ekonomer, säljare och ledning. De indirekt sysselsatta är ofta, men inte alltid, anställda i andra branscher (andra SNI).

Personer som är sysselsatta "nedströms" i värdekedjan ingår dock inte i beräkningarna. Hit hör personer i tjänsteföretag såsom ortens pizzeria, dagligvaruaffär med mera. Dessa arbetstillfällen är dock i praktiken – särskilt på orter med en stor andel sysselsatta i skogsnäringen – i stor utsträckning beroende av näringslivet på orten.

I/O-beräkningarna görs endast på nationell nivå varför en omräkning till regional och lokal nivå har gjorts med antagandet att förhållandet mellan anställda i skogsnäringen och sysselsatta är samma på regional och kommunal nivå som på nationell nivå. Den multiplikator som använts för omräkning från anställda till sysselsatta är därför 1,6, vilket är samma som på nationell nivå.

Figur 16. Illustration av sambandet mellan sysselsatta enligt I/O och NR

Andel av total kommunal- och landstingsskatt

För att beräkna skogsnäringens skattebidrag har Industriarbetsgivarnas interna lönestatistik använts. Totala skatteintäkter beräknas som antal sysselsatta × medellönen × skattesatsen. För att räkna fram kommuner och regioners totala lönekostnader används det genomsnittliga personalomkostnadstillägget från SKR på 38,33 procent för kommuner och 44,5 procent för regioner 2017.

Andel av regionens totala förädlingsvärde

Skogsnäringens bidrag till BRP är också framräknat med hjälp av I/O enligt samma princip som sysselsättning. BRP motsvarar värdet av produktionen minus värdet av insatsvarorna. Multiplikatorn för uppräknings från direkt till totalt förädlingsvärde är 2,4 enligt I/O. Det ger en motsvarande multiplikator för uppräknings av BRP (enligt nationalräkenskaperna till total BRP, inklusive indirekt värdeskapande) på 1,14.

Övriga antaganden

Alla direkt och indirekt sysselsatta behöver inte nödvändigtvis vara boende i den aktuella regionen och betalar därmed inte skatt där. Överlag kan det dock antas att denna effekt jämnar ut sig mellan regioner. En del pendlar ut medan en del pendlar in.

Tabell 8. Branscher som är underleverantörer till skogsnäringen (indirekt förädlingsvärde i miljarder kronor)

	Största	Nästa största	Tredje största	Totalt
Skogsbruket 02	1,6 Transporter	0,25 Finansiella tjänster	0,16 Jordbruk	11,6
Sågade trävaror 16	5,8 Skogsbruket	2,5 Transporter	1,0 Partihandel	27,9
Massa och papper 17	8,8 Skogsbruket	5,4 Transporter	2,7 El- och värmeförsörjning	70,0
Skogsnäringen	14,6 Skogsbruket	9,5 Transporter	2,7 El- och värmeförsörjning	109,5

Tabell 9. Branscher skogsnäringen är underleverantörer till (indirekt förädlingsvärde i miljarder kronor)

	Största	Nästa största	Tredje största	Totalt
Skogsbruket 02	8,8 Massa och papper	5,8 Sågade trävaror	3,1 Byggverksamhet	34,0
Sågade trävaror 16	5,2 Byggverksamhet	1,3 Massa och papper	1,0 Värmeförsörjning	24,1
Massa och papper 17	0,7 Livsmedels-tillverkning	0,35 Partihandel	0,35 Byggverksamhet	37,8
Skogsnäringen	10,1 Massa och papper	8,6 Byggverksamhet	5,8 Sågade trävaror	95,9